

3. Бланк И. А. Словарь - справочник финансового менеджера [Текст] / И. А. Бланк. - К. : "Ника - Центр", 1998. –480 с.
4. Грещак М. Г. Управління витратами [Текст] : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / М. Г. Грещак, О. С. Коцюба. - К. : КНЕУ, 2008. - 131 с.
5. Турило А. М. Управління витратами підприємства [Текст] : навч. посібник / А. М. Турило, Ю. Б. Кравчук, А. А. Турило. - К. : Центр навчальної літератури, 2006. –120 с.
6. Економічний енциклопедичний словник. У 2-х томах. –Т. 1: А-Н / С. В. Мочерний, Я. С. Ларіна, О. А. Устенко, С. І. Юрій: [за ред. С. В. Мочерного]. - Львів : Світ, 2005. - 616 с.
7. Романів І. Я. Удосконалення обліку і контролю витрат виробництва [Текст] / І. Я. Романів // Інноваційна економіка. - 2010. - № 1. - С. 139-142.
8. Шпикуляк О. Г. Інститут витрат в економічній теорії і практиці [Текст] / О. Г. Шпикуляк // Економічні науки. Серія "Облік і фінанси": Збірник наукових праць. - Луцьк, 2008. - Вип. 5 (20). Частина 1. –367 с.
9. Політична економія : навч. посібник [Текст] / [за ред. В. О. Рибалкіна, В. Г. Бодрова]. - К.: Академвидав, 2007. - 672 с. (Альма - матер).
10. Бутук А. И. Экономическая теория [Текст] : Учеб. Пособие - 2-е изд., перераб. и доп. - К.: Вікар, 2008. - 668 с.

Науковий керівник: к.е.н., викладач Федоронько Н.І.

*Мовчан Володимир,
студент групи РКзм-51*

ПОНЯТТЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПЛАТЕЖІВ ТА ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ В ХОДІ ПРОВЕДЕННЯ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Наше сьогодення характеризується великим кроком уперед у галузі інформаційних технологій. Чільне місце у ній займає так звана «всесвітня павутина» - комп'ютерна мережа Інтернет. Вона є своєрідним міждержавним інформаційним середовищем. Ця сфера привертає пильну увагу керівників провідних держав і міжнародних організацій, широких бізнесових кіл суспільства, які сприймають нову економіку не лише як сучасну модель ведення бізнесу, а й як стратегічну складову економіки майбутнього[3, С.34].

Одними з перших почали використовувати можливості мережі Інтернет для надання послуг своїм клієнтам саме комерційні банки. Сучасні Інтернет-технології дозволяють їм значну частину своїх послуг перевести на

новий рівень, залучаючи нових клієнтів, одночасно знижуючи витрати на їх обслуговування. Можливість користуватися послугами банку через Інтернет називають Інтернет-банкінгом. Це поняття включає у себе усі можливі види послуг, які може отримати банківський клієнт від свого банку за допомогою Інтернету. Незалежно від місця розташування, за допомогою комп'ютера і мережі Інтернет можна зайти на веб-сайт свого банку, отримати доступ до свого рахунку і виконати необхідні операції – перевірити залишок коштів на рахунку, операції по рахунку, переказати кошти з рахунку. Для цього в банку отримують відповідний ключ – електронний сертифікат, необхідні паролі тощо [3, С.37].

Розрізняють два типи систем Інтернет-банкінгу:

1. системи надання банківських послуг через Інтернет організаціям та приватним особам;
2. системи розрахунків між банками через Інтернет (віртуальні інкасатори) [3].

Значною перевагою Інтернет-банкінгу є можливість використання стандартних інтернетівських програм, а саме – не потрібно купувати та встановлювати додаткове програмне забезпечення. Достатньо отримати в банку ім'я з паролем для входу в систему і дискету з ключем для електронного підпису своїх розпоряджень. Для банків Інтернет є вигідним з точки зору зниження витрат на обробку трансакцій.

Значним досягненням банківської системи стало впровадження системи електронних платежів (СЕП), яка наближається до рівня відповідних систем розвинених країн Європи і світу. Система електронних платежів Національного банку України — загальнодержавна платіжна система, що забезпечує здійснення розрахунків між банківськими установами, органами державного казначейства на території України із застосуванням електронних засобів приймання, оброблення, передавання та захисту інформації.

Система електронних платежів — власність НБУ, яка забезпечує розрахунки між банківськими установами в національній валюті України. СЕП базується на повністю безпаперовій технології і передаванні електронних повідомлень через власну телекомунікаційну систему Національного банку. СЕП виконує платежі клієнтів банків або за власними зобов'язаннями банків. В СЕП використовується нова форма платіжних інструментів – електронні платіжні документи.

В подальшому доцільно розкрити суть електронних грошей та їх місце в системі розрахунково-кредитних операцій.

Електронні гроші (також відомі як e-money, e-гроші, електронна готівка, електроні обміни, цифрові гроші, цифрова готівка чи цифрові обміни) - означення грошей чи фінансових зобов'язань, обмін та взаєморозрахунки з яких проводяться за допомогою інформаційних технологій. Електронні гроші (далі - Е.г.) – грошові зобов'язання емітента в електронному

вигляді, які розміщені на електронному пристрої та знаходяться в розпорядженні користувача. Таким пристроєм може бути мікропроцесорна картка, комп'ютер користувача, сервер системи розрахунків, де централізовано зберігаються Е.г. користувачів.

Електронні (цифрові) гроші – це платіжний засіб, що існує тільки в електронному вигляді, тобто фактично у вигляді інформації, що міститься у спеціальних базах даних. Електронні гроші зберігаються в електронних гаманцях користувачів відповідної платіжної системи. Управляти гроши-ма у своєму гаманці користувач може за допомогою Інтернету або мобільного телефону [1].

Для користування ними потрібна така інфраструктура: комп'ютерні мережі, Інтернет та електронні платіжні сервіси.

Підсумовуючи вищезазначене, представимо суть електронних грошей у таких ракурсах (табл.1).

Таблиця 1

Трактування електронних грошей

Точки зору	Визначення електронних грошей
Технічна	Електронні гроші є інформацією в електронній формі, носієм якої є спеціальний електронний пристрій (наприклад, жорсткий диск комп'ютера). Інформація знаходиться у розпорядженні власника і може бути передана третій особі з використанням електронних комунікаційних засобів
Економічна	Електронні гроші — це платіжний інструмент, який поєднує (залежно від схеми реалізації) властивості як готівкових грошей, так і традиційних платіжних інструментів (чеків, переказів, банківських карток тощо). З готівкою їх поєднує можливість здійснення платежів поза банківською системою; з традиційними платіжними інструментами — можливість здійснення розрахунків у безготівковій формі через рахунки, що відкриті в кредитних установах
Юридична	Електронні гроші — це безстрокові грошові зобов'язання емітента на пред'явника в електронній формі, випуск (емісія) в обіг та погашення яких здійснюється емітентом. Обіг електронних грошей (грошових зобов'язань) здійснюється шляхом уступки права вимог до емітента й породжує зобов'язання останнього у розмірі пред'явлених «електронних грошей»

Електронні гроші завжди пов'язані з певною платіжною системою, яка виступає їх емітентом та яка або сама виступає їх екваєром, або підписує договір еквайрингу з іншими компаніями. Слід зазначити, що система електронних платежів - це приклад електронних грошей.

У системах, що здійснюють розрахунки в Е.г., банківські рахунки використовуються лише, якщо гроші вводяться та виводяться із системи. У разі емісії Е.г. традиційні гроші користувачів зараховуються на банківсь-

кий рахунок емітента. При пред'явленні Е.г. для погашення, традиційні гроші списуються з банківського рахунка емітента і надаються пред'явнику, наприклад торговцю, який реалізував за Е.г. товари чи послуги, або споживачу, якщо він вже не потребує такого платіжного засобу. Е.г. всіх відомих сьогодні систем є наперед оплаченими [1].

З 2010 року Національний банк України запровадив процес регулювання сегменту, узгоджуючи правила систем електронних грошей. Узгодження пройшли дві системи електронних грошей – «Money Ху» та «Максі» [2, С.259].

Аналіз статистичних даних роботи СЕП свідчить про те, що система протягом I кварталу 2013 року успішно виконувала покладені на неї функції державної системи міжбанківських розрахунків, задовольняла потреби її учасників у переказі коштів, забезпечувала максимальну швидкість, прозорість, високий рівень безпеки та надійності проведення платежів[4].

За станом на 1 квітня 2013 року учасниками СЕП були 464 установи, із них: 176 – банки України; 222 – філії банків України; 28 – органи Державної казначейської служби України; 37 – установи Національного банку України.

У I кварталі 2013 року в середньому за день оброблялося 1311 тис. початкових платежів та електронних розрахункових повідомлень на суму 45546 млн.грн., у тому числі:

- у файловому режимі – 1308 тис. початкових платежів і електронних розрахункових повідомлень на суму 34 161 млн.грн.;
- у режимі реального часу – 3 тис. початкових платежів і електронних розрахункових повідомлень на суму 11 385 млн.грн.

Середньоденний залишок коштів на рахунках учасників СЕП становив 28,32 млрд.гривень [4].

Власники електронних гаманців можуть купувати товари в кредит, погашаючи його потім електронними грошима. Нещодавно з'явилася можливість погашати банківські кредити шляхом переказу коштів з електронного гаманця. Виплати по кредитах у таких випадках можуть бути й меншими, ніж при інших способах їх повернення, за рахунок більш низьких комісій посередників, ніж комісії банків (які беруться при погашенні кредиту одному банку через інший). Можливо також одержання кредиту безпосередньо від платіжної системи. Як правило, це невеликі кредити (до 20 доларів) на короткий строк (кілька днів) і високим відсотком (близько 10% за 10 днів). Беруть їх власники електронних гаманців, яким потрібно терміново оплатити товар або послугу, а добиратися до терміналу або іншого місця, де можна поповнити свій електронний гаманець прямо зараз, немає можливості або бажання. Докладно довідатися про умови кредитування електронними грошима можна на сайтах платіжних систем.

Ризик позичальника полягає в тому, що звертаючись за кредитом, він надає іншій стороні номер свого електронного гаманця. Шахраї можуть використовувати номери чужих електронних гаманців для побудови «пірамід» тощо. Власникові гаманця в таких випадках дістаються, як правило, немайнові втрати, а санкції від платіжної системи, яка на підставі скарг інших користувачів блокує його електронний гаманець тощо. Проте, це може статися не з будь-яким власником електронного гаманця. Однак існують і можливості одержати досить великі кредити в електронних грошах. Для бажаючих стати як позичальником, так і кредитором, а також бажаючих залучити інвестиції або самим стати інвесторами, існують біржі електронних кредитів.

Можливість оплатити товар або послугу електронними грошима робить більш зручною для клієнтів часткову або повну передоплату, що допомагає домовитися про такий режим оплати товарів або послуг, який включав би в себе якусь частку передоплати.

Підсумовуючи вищезазначене, узагальнимо переваги використання електронних грошей:

1. Анонімність платежів (при здійсненні платежу електронними грошима, як правило, не потрібно повідомляти ніяку інформацію про себе, потрібен тільки номер електронного гаманця).

2. Захист від податкових органів.

3. Швидкість і зручність платежів.

В даний час в ПСБО відсутні норми та коментарі щодо особливостей відображення в обліку електронних грошей та розрахунків ними. Також невирішеним залишається питання щодо виділення бухгалтерських рахунків, які б були призначені для їх обліку, що унеможлиблює розробку методики обліку розрахунків електронними грошима.

Список використаних джерел:

1. Бодюк А.В. Електронні гроші : суть та особливості [Текст] / А.Бодюк // Формування ринкових відносин в Україні.-2006.-№9.-С.33-36.
2. Гончарук М.О. Проблеми нормативного забезпечення бухгалтерського обліку безготівкових розрахунків [Текст] / Гончарук М.О. // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – Вип.1(22). – С.257-262.
3. Коробчук Т.І. Проблеми та перспективи електронних платежів [Текст] / Коробчук Т.І. // Економічні науки. - Серія «Облік і фінанси». – 2011. – Випуск 8(29).- Ч.3. – С.34-40.
4. [http: www.bank.gov.ua](http://www.bank.gov.ua).

Науковий керівник: к.е.н., доцент Романів Світлана Романівна